

АЛЕКСАНДАР
ТЕШИЋ

КОСИНЈАС

БЕЗДАЊ

■ Laguna ■

Copyright © 2009, 2026, Александар Тешић
Illustration copyright © 2017, 2026, ЛАГУНА

Copyright © овог издања 2026, ЛАГУНА

Мојој сесџри

ПРЕДГОВОР

„Само народи који поштују знаменитост своје прошлости могу се кретати путем прогреса и цивилизације.“

Онима ускраћеним за хуманистички сензибилитет чине се народна традиција и легенде као измишљотина, производ незнања и примитивног менталитета. Али то је погрешка у модерном концепту живота данашњег друштва. У легендама и традицији живи дух прошлих генерација, које су нам оставиле благодар културног наслеђа.

Тај фолклор је опстао у руралним крајевима, очувавши своју шароликост. Митови и легенде који су до данас опстали садрже концепт поимања тајанствених сила који су имали наши преци. У настојању да се уклопе у свет који нису најбоље разумели, али су га осећали, изградили су систем обичаја који га најбоље осликава и објашњава.

За сваки педаљ наше земље везана је нека легенда, везан је неки мит, свуда су је походили јунаци, чамили бауци и красиле је виле. Не види се то само из бројних народних казивања већ и из топонима који су задржали чаролију давних времена. Више се не осврћемо на имена места Вилине воде, Перуника, Врачар, Дивљана, Ђавоља варош, Змајевац...

Само народи који чувају своју традицију могу опстати у великим кризама које се кроз историју јављају и излазе још јачи, поноснији и са више вере и наде. Они који се одричу свог порекла остају на немилост историјским бурама, осуђени да лутају у површности, поводљиви и збуњени. Стабло без корена и најмањи ће ветар оборити.

Традиција је вечни подсетник на прошлост, непресушан извор нашег националног бића. Она је нит која нас везује за давно прошла и скоро заборављена времена, за људе и места који су обележили своје доба.

Нека вечна лепота традиције надјача јаловост диготизма!

А. Т.

1. јун, лета Господњег 6943. (1435),
манастир Благовештење

„Човек који залуталом љубазно покаже пут поступа као да светиљку са своје светиљке пали; и ништа мање му не светли што је другом упалио“, каже Цицерон, а то се односи на тебе, драги мој Јакове, који тако марљиво и читко писариш све моје речи уместо мене, јер мене моје руке више не слушају. А толико тога сам за живота написао и нацртао, па се још не могу начудити да ме више не служе. Но, хвалан си и што не стружеш туђе хартије због мене, као што неки то раде. Тугаљиво је гледати како се туђе мисли бришу и труд оних који су их забележили само због недостатка листова. Тим горе што оне могу бити једино што је човек за собом оставио и што могу бити вредније од оних које се преко њих записују. Јер увек сам говорио да човек за собом мора оставити нешто више од старе крстаче или обележеног камена забоденог у земљу. Па макар писану реч по којој ће га неко памтити. Упамти, смрт само односи, а заборав убија.

Вредник си, Јакове, што си онако брзо допунио моје писаније, па смо завршили прву књигу, а сад си писанку спремио за другу. Но, иако ћутке писариш и ретко запиткујеш,

некад ти се очи смеју, па не знам смешан ли сам ти ја овако стар и онемоћао или оно што ти у перо говорим. Не верујеш у све што си записао? Можда би ипак да састружеш неку моју хартију? Мене вређај, али речи ми не дирај. Кажеш да је бајословно?

Јеси ли икад читао Платонову *Рејублику*, Јакове? Расправу о истини између Сократа и Глаукона? Ниси још стигао? Нађи си времена за Сократа јер имаш шта да научиш од тог човека, кога је прославила једна чаша отрова.

Но, замисли ово, млади мој Јакове, па ми одговори шта мислиш:

Док сам у Аду био заробован и кад су ме тодорци мучили на свакојаче начине, ти бездушници су ме скоро увек држали везаног за некакво дрво које они зову кав. Као и свака живуљка доле, и оно је смислило начин да се одбрани од разних напасти, па је обавијено трнавом пузавицом. А ти заробитељи везују све своје жртве за такво дрвеће, које сирото нема бујну крошњу нити лепо лишће, него је кржљаво и јадно. Кад те тако вежу, његово трње ти се уреже у тело и како год се помериш, цепа ти кожу или откида месо. Тако научиш да се не мичеш, па се како знаш и умеш свикнеш на тај бол. Само гледаш испред себе.

Замисли да цео живот тако проведеш. Јеси ли замислио? Чудног ли призора и чудног ли зароба, кажеш?

Такви зароби не би могли једни друге да виде, већ само да се чују. Некад не би знали ни одакле гласови долазе нити чији су. Није ли тако?

Јесте.

Не би знали ни да постоји спољни свет, ни сунце, ни зеленило, ни други људи. Већ само утваре које виде испред себе. Није ли тако?

Да.

Замисли сад да се један од њих ослободи, да устане, да окрене главу и крене ка излазу из тог пакла. Осећао би

болове, несвестицу, мутило би му се пред очима и не би могао да разазнаје предмете око себе. Шта би он помислио да му неко каже да постоји један други свет, где живе нормални људи, не утваре и убијачи? Не би ли можда помислио да је тако нешто ипак могуће, сад кад је почео да гледа све око себе?

Вероватно.

Замисли сад да га неко одвуче у спољни свет, на јако сунчево светло. Не би ли га оно заслепило и спречило да било шта види? Да би од бола морао да зажмури?

Сигурно не би ништа видео.

Морао би, дакле, да се свикне пре но што почне да разазнаје ствари на горњем свету. Прво би видео сенке, затим људске прилике и одразе у води, а тек касније саме ствари. Затим би му било лакше да посматра ноћно небо, месец и звезде него дневно сунце.

Свакако.

На крају, очи би му се свикле на сунце и могао би да се нагледа природе у њеној пуној лепоти.

Нема сумње.

Схватио би да је сунце то које доноси годишња доба и контролише све у видљивом свету, и да је на неки начин узрок онога на шта су он и његови другови свикнути да гледају доле.

Такав закључак се намеће.

Кад би се сетио свог доскорашњег живота, сигурно би сад био срећан, а жалио би остале. Не би ли био спреман на све тешкоће новог живота, само да се не врати старом веровању и животарењу у Аду?

Прихватио би сваку судбину само не ону.

Замисли сад да га врате у Ад и вежу за исто дрво. Очи би му се испуниле мраком и сенкама. Требало би му времена да се свикне на таму. Остали би му се смејали што је отишао горе јер је само ослепео и намучио се. Рекли би му

да није било вредно толиког труда и не би попустили пред његовим убеђивањем да је горе један лепши свет. Како да му верују кад се вратио слеп? И да он покуша да их ослободи и да их поведе горе, они би га вероватно пре убили него дозволили да их горе одведе.

Да, тако је.

Разуман човек ће се сетити да очи могу двојако бити збуњене, променом из светла у таму и из таме на светло. Једнако ће признати себи да се исто дешава и човековој души.

Слажеш се.

Овако су исто расправљали Сократ и Глаукон, па ће ти бити лакше да схватиш њихову дискусију кад је будеш читао. Сад кад си се у свему сложио са мнош, као Глаукон са Сократом, не мисли лоше и не смеј се у себи. Истина човека увек гледа у очи, но он некад не може нити жели да јој узврати поглед, јер пре свега мора са собом да рашчисти и призна да је грешио. А то је често теже него лагати себе.

Када сам пре више лета на својим путештвијама по Грчкој обишао древно пророчиште Делфи, имао сам прилике да се нагледам тих старих порушених храмова и разорених зидина. Ратови су се водили због само неколико пророчициних речи које би молиоцу изговорила. Градови су горели и људи гинули на један њен миг! Па ипак од свега тога што сам видео и чуо о том месту, једна ситница ми је остала урезана у глави и прогони ме већ деценијама. Неко је на једном камену Аполоновог храма урезао на грчком речи: „Спознај себе.“ Је ли та рука била божанска или смртна, не знам нити ико то зна, али те две речи још стоје и док се околно камење претвара у прах, оне пркосе времену као да носе најважнију поруку човеку. Као да га опомињу и подсећају да се решење свих загонетки налази у нама самима.

Можда је и грчки мислилац Протагора из Абдере видео те речи кад је рекао: „Човек је мера свих ствари.“ Утолико више кад може да издржи и истрпи исто што и голи камен.

Среда, 22. јул,
лета Господњег 6896. (1388)

Дуга беше ноћ по нашем доласку у Јастребину, а разговори још дужи након мог одласка са скупа. И они би дочекали зору да прво Краљевић Марко, па онда и остали, нису ракијали и убрзо одустали од мудровања и претњи Османлијама, псоглавима и свима који су нам радили о глави. Срећа је што вилин-народ није склон опијању, али с великим разумевањем гледају на тај наш порок и често то објашњавају речима: „Човек на плећима носи цео свој род.“ Па се ваљда зато може опростити и Краљевићу Марку што није могао да потрефи уста него се поливао као сакалуд. Једино су нам кнез Лазар и Марков побратим Милош Обилић осветлили образ јер су остали трезни и време проводили у разговору са Змајем од Јастрепаца.

Ја се повукох код Цоке, кога сам оставио везаног на травњаку код рушевина старог Јариловог храма. Описивати шта се све дотад десило и шта се причало на одмет је јер нас је главни разговор чекао по свитању баш на овом месту.

Какво ли је чудо тај разрушени Јарилов храм! Свако место одише својом лепотом и људима који су га некад походили, али само нека места зраче трајношћу и неугаслом

величином чак и у рушевинама. Можда зато што су таква места некад походили верници, па је сваки од њих мало од своје вере за собом оставио.

Јариловом храму у Јастребини није се знао број лета, а кад сам питао Змаја од Јастрепца колико је стар, рече: „Био је овде кад сам ја дошао и подигао сам Јастребину око њега.“ Рушевине су се налазиле поред Змајеве палате, на једном малом травнатом брежуљку, а од свих зидова, само је северни био скоро читав, западни је био порушен и човеку до колена, источни је вирио тик изнад земље као окрњен зуб, док јужног, где је некад био улаз, није ни било. Разбацаног камења није било, осим двадесетак каменова који су остали у средини храма и који су служили за седење приликом саветовања.

А те ноћи, док су гореле ватре у два велика мангала, обасјавале су велики северни зид и откривале лепоту некадашњег мозаика који је вероватно украшавао цео храм. Небројени разнобојни каменчићи сложени су тако да с леве стране приказују приказ зеленог поља, зрелог жита, стабала с плодовима и свежим лишћем и свиме што представља Јарило као бог плодности, али и као бог рата јер је насред зида он осликан тако да стоји окренут леђима том изобиљу и показује својим златним мачем према разрушеним градовима и сатртој војсци која лежи под његовим дугим резивом. У левој руци држи штит са урезаним знаком Дрвета света у сунчевом диску који обасјава леву половину зида, где је приказана плодност живота и коју он брани својим штитом. Јарило је обучен као ратник, са сандалама и плавим огртачем који до пола прекрива знак Дрвета света на његовом грудном оклопу. Он дели свет плодности од света смрти и својим мачем одређује судбину људима.

Гледајући тај приказ издалека, човек не може испрва да примети да су штит и мач прави, а не део мозаика. Тек кад приђе, очи му се могу наслађивати тим страшним и

моћним оружјем које је сам бог Јарило носио. Гвоздени штит је био превелик за смртнике, а златни мач Јаровит, који је Јарило носио у једној руци, човек би морао обема рукама. Врх дршке је био округао у облику сунца са стаблом у средини, док му је рукохват био од коже, проткан златним нитима, све до златне крснице, која је имала облик два врбина листа која се спајају на дршци. Златно двосекло резиво беше широко као длан руке, а дугачко скоро три лакта, па би се морао носити преко леђа, а никако за појасом. Дуж обе стране канелуре урезане су бројне руне, а све то као живи пламен светлוצало је под светлом ватре. По старом обичају, само изабрани војсковођа пред бој може скинути мач са зида, а дотад је свакоме забрањено да га дира. Кажу да се тад вођи указује натпис од урезаних руна које само он може прочитати и који предвиђа исход битке. Моћ му је била толика да не чуди што је Хроми Даба зазирао од њега и плашио се да ће га Косингас опасати за бој. Јер моћно је он секао све што му се нашло на путу, с којег год да је света!

Велики гвоздени штит се тако оставља на зиду, да штити плодност земље, а мач се носи у бој да сатре непријатеља.

Седео сам на камену и гледао тај призор. Питао сам се да ли ћу моћи, кад за то дође тренутак, да као Косингас скинем Јаровит за зида. Нико га није носио у бој већ пет стотина година, не откад су се наши краљеви одрекли Јарила и примили хришћанство. Косингаси нису учествовали у људским ратовима, а претња из Ада никад није била толика да би се неко машио Јаровита. Тако ни кнез Лазар, иако витез од Реда Змаја, не би смео да дотакне Јаровит, јер је у свему био посвећен нашој цркви и не би могао да полаже право на њега. Само га Косингас, као неко разапет између два света, може понети у бој. Но јесам ли га био достојан? Себе сам ипак сматрао Божијим ратником, и никоме се нисам клањао сем нашем Господу.

У глуво доба ноћи музика и жагор у палати замреше и све утону у мрак, који као да је све стискао и покушавао да прогута. Злокобна тишина опкољавала је зидине Јастребине као невидљива војска која хоће да продре у древну тврђаву и да нас као нека старозаветна пошаст побије на спавању.

И забогам се да је тако, јер кад сам се попео на зид који је гледао на југ, одакле смо из шуме дошли, могао сам осетити да нешто вреба из мрака. Погледао сам дуж зида на коме су начичкане бројне бакље, али не видим никакву стражу, мада знам да вилинске очи будно чувају господара Јастребине. Шума је два стадија далеко и не разазнаје се у мраку, па свакакве уходе из Ада могу слободно тумарати. Али није то мене секирало. Накарадне осеће и омаји већ двадесет година ме прате и свикнут сам на њих, али ово је било нешто друго. Ово беше нешто... опасније. И таман кад помислих на Скетебу, кад кроз мртву тишину одјекну Јарилов рог, никад гласније и никад језивије, па се тргох и умало искочих из коже! Најежих се док је одјекивао понором подно Јастребине и све до небеса начичканих безбројним звездама, као да и њих позива у дој! И заиста, узбуна одјекну тврђавом и насташе невиђени метеж и граја. Попалише се бакље и светиљке по палати и по кућама подно ње и наједном сви скочише на ноге и латише се оклопа и оружја!

Признајем да се нађох затечен, као да сам се скаменио од Јариловог рога, који је још одјекивао и позивао на оружје. Једног тренутка све је било мирно, а већ другог, гледам, па очима не верујем, као да су се све звезде с неба спустиле у шуму подно Јастребине. Као безброј свитаца који су обигравали око стабала и осветљавали их претећи да запале шуму. Укочено гледах како шума блешти од бакљаде, оживљава и креће се.

Ноћ одјекну звецкањем оклопа и оружја, настадоше вика и пометња, па убрзо почеше да притрчавају како

вitezови, тако и вилењаци, и да се пењу на бедеме. Старе-
шине су окупљале своју војску уз наређења лево и десно,
а видим да су вилењаци присебнији, скоро хладнокрвни,
већ под пуним оклопом, а наши вitezови још неупасани
пристижу на зидине вукући своје оружје. Али не бринем се
за наш Змајевити Ред Змаја, знам да су спремни и голоруки
да се ухвате укоштац с тим бездушницима.

Тада је оно што мислих да су пале звезде с неба избило
из шуме на отворен простор према нама. Не беху то ни
звезде ни свици, него бездушни псоглави који су носили
бакље. Режали су на нас и претећи махали својим секирама
или будацима, али нису нам превише прилазили да не би
дошли у домет наших стрела. Стадоше да се гурају и гоми-
лају на отвореном, па видим да чекају да сви пристигну и
на нечију заповест да јурну на нас.

Чини ми се да је Јарилор рог утихнуо тек кад је и по-
следњи бранилац био на свом месту. Не знам колико нас је
било дуж целог јужног зида, јер се само отуд могло тврђави
прићи, али нећу погрешити ако кажем да нас је било бар
хиљаду душа. Највише беше, наравно, од вилин-народа,
који је по обичају најчешће наоружан луком и стрелом,
мада је немало било и оних опремљених мачем и копљем.
Наши Змајевити вitezови који су дошли на скуп беху не-
припремљени за ратовање, па нико није повео стрелце или
копљанике, већ свако своју гарду под оклопом и са мачем.

У тој гужви, недалеко од себе, спазих Страхинића Бана,
Лазаревог пашенога, обојица се беху оженили двома ћер-
кама Југ-Богдана, па и они као да су два брата, обојица као
од брега одваљени. Ни по храбрости се не разликују, сем
што је Страхинић Бан млађи, па можда зато нестрпљивији.
Више воли да се песнички него да преговара, а како је све-
стан своје снаге, тврдоглав је и никад не попушта. Само га
Лазар може умирити, па често његову плаховитост користи
кад затреба.

Грдосија је ипак имала добродушно лице, па би неко могао и насести да је мио, али јадан је онај ко му се нађе испред кад се разбесни. Имао је дугу проседу косу, назад везану у кратак реп, и око главе траку коју му је, како каже, његова Анђелија исплела од своје косе. Брада му беше мало дужа, па му је крила уста и браду, а бркове је обичавао да увија кад му је некакав гушт. Видевши га с мачем и окруженог својом гардом, знадох да се туд ниједан псоглави неће пробити.

А Дером од Родопа, који се појавио међу првима, није могао да се као чентавр попне на бедем, већ је остао у подножју зида да бар дочекује бездушнике, ако који успе да се пробије поред нас.

На шест кула начичканих дуж зида успели су се све сами стрелци, а међу њима и немали број жена вичних луку и стрели или праћки. Тако међу њима, на првој кули слева, угледах лепу Јелицу, сестру Змаја Огњеног, која је стајала с вилинским луком и стрелом, а поред ње наочити Матија, Марков син, који је више сличио на мајку него на оца. А она, Змајевита на оца, стоји неустрашиво и с пркосом гледа на хорду бездушника. Не зна за страх, поготово пред својим сином, коме улива своју одлучност. Дуга црна коса јој допола леђа, а чини се да би је могла разапети на лук! И син јој стоји испред ње такође с луком, али и с мачем за појасом, сигурно поносан што је са оцем и са мајком на круништу. Сетих се Марка, нисам га нигде могао видети, па не знам да ли га је Јарилов рог пробудио или још пијан спава склупчан испод неког стола. Ипак се не би срамотио пред Јелицом и Матијом и пред толиким знаменитим светом који је походио његовог таста, па сам очекивао да је ипак негде међу овом светином на зидинима.

Не знам зашто, као да ми неко нешто неразговорно шапну на уво, окренух се према Јариловом храму и угледах помало необичан призор: нигде никога сем мога Цоке,

који стоји поред зида с мозаиком, на коме је био окачен Јаровит. Схватих то као позив да опашем то древно оружје, па се брже-боље пробих кроз браниоце на зиду и упутих се низ степенице према храму. Одједном ми се свакојаке мисли усковитлаше по глави, и на трен заборавих на предстојећи бој, већ мислих само хоћу ли бити достојан да скинем тај мач и употребим га за одбрану Јастребине. Хоће ли ми се дати у руке или ће остати као скамењен на зиду и наругати ми се као неком недоличном вернику некад великог Јарила?

Пустио сам корак до храма и стадох онде као укопан пред призором Јарила изнад себе. Био је двапут виши од мене, а Јаровита је држао испруженог изнад сатрте војске и разрушеног града. Златно резиво се пресијавало на светлу ватре, а његове руне блештале су хладно као да ме опомињу. Или ми се то само чинило? А онда се сетих Драгушлиних речи, као да одјекују Ђавољом вароши: „И поново ћете понети Јаровита у бој. Радости ли!“

Испружих руку и ухватих дршку древног мача, а уто вилинске руне на резиву засветлеше јаче од ватре, толико јарко да се изгубише у некаквој белој светлости, па кад она мину, руне се претворише у низ речи:

„Ужас те прати у тмини,

У њој бездушци руке моћне

Али Јаровит зна шта чини

Против демонске снаге ноћне.“

Овакав наговештај исхода битке ме окуражи, па дохватих мач и другом руком и пажљиво га одвојих од мозаика. Ништа се не деси, нит је загрмело нит се земља затресла, па одахнух и стадох се наслађивати чаробним Јаровитом. Осетих га како полако добија на тежини, тачно онолико колико треба да буде тежак у мојим рукама. Ни лакши ни тежи. Какве ли чаролије! Осетио сам му снагу и моћ и схватио да је много убојитији од мог Курјака, који са својим

кратким резивом беше неподесан за велике окршаје. Да ми је било Јаровита у Моранином леглу! Сам бих прокрчио пут до те заводљиве бездушнице!

Окренух се и имам шта да видим. Сви су ме браниоци са зидина гледали немо и непомично, као да чекају да виде хоћу ли опасати мач или ће ме какав гром из ведро неба убити. Поврати ми се журност, јер судбину не ваља искушавати, тиме је човек вређа, и може ти очас окренути леђа и наругати се, па подигох Јаровита у ваздух уз поклич да окуражим трупе. Они то дочекаше уз клицање и сазнање да ће исход битке бити повољан. Стадоше претећи махати оружјем ка противнику, а овај с друге стране зидине то спремно дочека, па узврати истом мером, али много гласније.

Похитао сам назад на круниште и да не беше Јаровита, који ми ули страшну кураж, стресао бих се од призора. Ако нас бранилаца беше хиљаду, псоглавих беше бар пет пута више.

Не дејах ја Косингас да ме призор бројнијег непријатеља још више не разљути, па свестан да држим страховитан Јаровит, скочих на круниште наочиглед свих. Замантијах и под светлом бакљи блесну ми змајева верижњача Сабаз и Змијав и Курјак за појасом. Па да још више заплашим бездушнике, уз поклич: „Косингас!“, подигох велики Јаровит изнад главе да га сви виде и да се ужасну.

Уто, негде с моје десне стране, на круниште једнако скочи уз покликивање Марко и завитла силним Змајатом, па нам се сви придружише у бодрењу. Ори се Јастребина, а противник на то занеми и ускомеша се, као да је нас пет пута више, а не њих. Почеше да се врпоље и да гледају око себе, као да траже охрабрење од некога ко се још није појавио.

И баш тако би, јер посред масе псоглави стадоше да се склањају пред једном фигуром на коњу. Дочекаше сад њега уз покличе и махањем оружја. Ја отуд не могах да разазнам

о коме је реч, што због мрака, што због раздаљине, али ми начин хода коња би посве познат. Није морао ни да издије из масе да бих препознао бездушног тодорца на али. Тек кад је изашао пред своје окуражене поданике, под светлом бакљаде препознао сам у њему омраженог Скетебу. А мени бес удари у главу, па ми дође да скочим са зидина не бих ли дохватио тог злопца и сасекао га Јаровитом!

„Стрелци!“, одјекну наредба Змаја од Јастрепца, па се ови ускомешаше, ставише стрелу у лук и сатегнуше га. Не видим где је господар Јастребине, али глас му одјекну као да је иза мене. Наста злокобан тајац и сви чекасмо заповест да почне бој.

Уместо тога, из дубине редова псоглава издише напред бројне лестве којима су ови били решени да заузму зидине. То ме није нимало забринуло, јер нисам мислио да ће у томе бити успешни. И раније су лествама и кулама јуришали на ове бедеме, па их никад нису запосели. Зашто би сад било другачије?

Одговор је стигао брзо. Кроз ноћ одјекну ломљава стабала и тешки кораци од којих задрхта земља. Каквог ли је дива Међедовића или аждају Скетеба овога пута довукао из дубине Ада? По лицима бранилаца видех како се ужас шири као пошаст, те осетих да нам у сусрет иде створ достојан сваког страха. Требало је да знам да Скетеба неће доћи само с псоглавима. Потценио сам га, а он је знао да ћу посегнути за Јаровитом и да му обична војска неће бити довољна. Зато сам са стрепњом слушао како се нешто пробија кроз шуму, ломећи стабла и крчећи себи пролаз.

Кад се и псоглави узврпољише, па стадоше да беже лево и десно, знао сам да је то створ од кога се и они плаше. Само је Скетеба мирно стајао, наслађујући се страхом што се разливао Јастребином. А како се и не би поколебали браниоци кад из шуме, рушећи све пред собом, изди голем створ уз поклич од кога сви задрхтасмо. Кад га обасја

светлост бакљи, разрогачих очи: нисам очекивао да видим троглавог дива Балачка, из мртвих враћеног.

Стаде за тренутак да нас одмери, па кад угледа псоглаве, њему малецке, разбесне се и покоси их големим мачем. Једним замахом сасече десетак, па заурла, жељан још крви.

Троглави Балачко беше накарадан див, дело зле Моране, која је хтела да у једно тело споји тројицу дивова, да сваки има своју моћ. Тако је пре стотину година из Ада изашао див од пет хвати, виши од сваког Међедовића, с три главе спојене потиљком на широким, оклопљеним раменима. На свакој глави беше шлем са аждајиним зубом окренутим ка леђима; испод њега дебела њушка и кржаве округле очи. Не зна се која је глава била грднија.

Руке су му биле снажне, а мачем је витлао као дечјом играчком. Такво резиво могло је бити само од древног божанства, јер га ни вилењаци не би исковали. Носио је стару верижњачу стегнуту широким појасом, крзнене панталоне и шиљате чизме. У левој руци држаше округли штит од аждајиних крљушти. Из леве главе пљувао је модар пламен који је на месту сагоревао све што дотакне, а из десне ледени ветар који је смрзавао до кости. Средња глава управљала је рукама и злокобним мачем. Једина утеха беше што је ватру и лед могао избацити само једном, па је морао чекати да се та сила опет врати.

А најстрашније од свега беше то што је Косингас Милош Војиновић тог истог Балачка убио пре више од педесет година, кад је див отео Јелену, невесту цара Душана Силног. О тој борби се дуго приповедало, и зато беше утолико веће наше запрепашћење кад га угледасмо живог и још грднијег. Како га је Морана вратила из мртвих, та је тајна с њом у смрт отишла.

И сад Балачко закорача према Скетеби, а псоглави се разбежаше на сигурну удаљеност. Мени одједаред би све јасно. Балачко би се лако пробио до зидина и још лакше

би се попео на њих, па би могао да разјури браниоце и омогући псоглавима да употребе лестве на зидинама. Велики штит од аждајине крљушти био је сигурно мени за почаст, јер је Скетеба знао да га мој Змијав може једном Змајсузом оборити.

Марко ме изненади појавивши се иза мене, смркнута лица, али без трунке страха. Познајући њега, сигуран сам био да је нестрпљиво чекао да почне дој и оштрио се за то.

„Видиш ли то, Гаврило?“, упита гледајући у дива. „Она троглава сподоба носи штит од аждајине крљушти. Не можеш му ништа Змијавом.“

„Знам, нити му смемо допустити да се домогне бедема. Све ће нас растерати и псоглави ће продрети у Јастребину“, одвратих му.

„Морамо на мегдан с њим“, рече кратко Марко.

„Нема нам друге“, одговорих. Не свиди ми се то, али друго решење нам се не указа. „Наши стрелци ће држати псоглаве на сигурној раздаљини. Чувај се леве и десне главе, првом бљује пламен, другом ледени ветар. Средњом главом управља мачем.“

„Дајте лествице од ужади!“, повика Марко док ме је слушао.

„Једина шанса нам је да га ударимо по ногама и обори-мо на земљу или ако се открије, да га устрелим Змијавом“, говорим му док посматрам Балачка како слуша нешто што му Скетеба говори. „Не прилази му близу ако није откривен. Ти га увек нападај с леве стране, а ја ћу с десне...“, уто неко донесе лестве, закачи их за круниште и баци преко.

„А што мене да опрљи? Боље ти нападај с леве стране, а ја ћу с десне!“, успротиви се Марко.

„Добро, де, Краљевићу, ако мислиш да ће ти бити лакше“, рекох му док се попех на браниште и почех да силазим низ лестве. Зачух Марка како некоме довикује:

„Стрелци, пустите само грдосију да приђе!“